

ŞINZO ABE'NİN BÜYÜK BEDELE MAL OLAN KORONA VİRÜS ZAFERİ

Kasım 2019'da Japonya Başbakanı Şinzo Abe, yirminci yüzyılın başlarında Japonya'nın başbakanı olan Taro Katsura'yı geçerek ülke tarihinin en uzun süre koltukta oturan başbakanı ünvanını elde etti. Yaz Olimpiyat Oyunları'na ev sahipliği yapması beklenen Japonya'da Abe, 2020 için büyük planlar yapmıştı. Başbakan, Japon Anayasası'nın, özellikle pasifist 9. maddesinin gözden geçirilmesi yönünde ana seçim vaadini gerçekleştirmeyi mümkün kılan ulusal duyguların ortaya çıkmasını umuyordu. Ancak korona virüs salgını, Abe'nin planlarını önemli ölçüde değiştirerek onun siyasi popülaritesini azaltmıştır. Japonya'nın, olağanüstü hâli planlanandan beş gün önce kaldırmasına ve büyük bir başarıyla sadece 900 korona virüs kurbanı verilmiş olmasına rağmen, Şinzo Abe, kamuoyundaki popülaritesini kaybetmiştir. Kamuoyu desteğindeki bu düşüşün ve istifa çağrılarının sebep olan nedir?

Genel olarak, Abe olayı benzersiz bir durum olarak değerlendirilebilir. Zira genellikle zorlu zamanlarda demokrasi gelişmiş ülkelerde liderlerin popülaritesi artar. İnsanların ortak bir tehditle yüzleşmek için birleşmeleri nedeniyle liderlere olan destek artmaktadır. Paradoksal olarak, salgınla Abe'den daha az başarılı bir şekilde savaşan bazı dünya liderlerinin popülariteleri yükselmektedir. Bu nedenle Abe'nin salgına karşı başarılı mücadelesinde niçin puan kazanmadığını anlamak önemlidir.

Nisan 2020'nin başları korona virüs salgınının ciddi sorunlara neden olmadığı tek G7 ülkesi, Japonya olmuştur. Ülkenin nüfus yoğunluğu ve ilk korona virüs vakalarının en erken 2020 Ocak ortasında bildirildiği göz önüne alındığında bu durumun oldukça ilginç olduğu söylenebilir. Ancak, yönetim, olağanüstü hâl kararını 7 Nisan'da almıştır. Buna, artan hasta sayısı ve ciddi sonuçlar olabileceği korkusu neden olmuştur. Korona virüs, yaşlı insanlar için daha yüksek risk taşımaktadır ve Japonya'da nüfusun yaklaşık üçte biri 65 yaşın üzerindedir. Ancak, Şinzo Abe'nin ülkede Avrupa'da olduğu gibi karantina uygulama konusunda yasal bir yetkisi olmamıştır. Bu nedenle, insanlar bunu Ocak ayından beri gönüllü olarak yapıyor olsalar da, başbakan, vatandaşlardan, yakın temastan kaçınılmasını ve halka açık yerlerin kullanılmasının azaltılmasını istemiştir. Yüksek kişisel hijyen standartlarının yanı sıra bulaşıcı hastalık kapma korkusuna sahip olan Japon toplumu, ilave bir uyarı olmaksızın maske ve sosyal mesafe kurallarına uymuştur. Japonya'da korona virüsün yayılma hızı; insanların el sıkışma yerine birbirlerinin öntünde eğilerek selam vermeleri, birbirini ziyaret etme alışkanlığının olmaması ve yaygın olarak yaşanan yalnızlık gibi Japon kültürel

özellikleri nedenleriyle de yavaş ilerlemiştir. Bu tabloya göre, Japon toplumunun, salgına karşı başarılı mücadelede Abe'nin hükümetinin belirleyici bir değişken olarak görmedikleri söylenebilir.

Şinzo Abe'nin popülaritesini etkileyen bir diğer olumsuz gelişme ise Japon muhalefetinin, başbakanın istifasını talep etmesine bile yol açan son siyasi skandal olmuştur. Söz konusu skandal, olağanüstü hâl döneminde Tokyo başsavcısı Hiromu Kurokawa'nın kumar oynamakla suçlanmış olduğu iddidir. Sorun şu ki, Abe'ye yakın olduğu inanılan Kurokawa, seçim sürecinde onun başsavcılık için gösterdiği ana adaylarından biri olmuştur. Adalet Bakanı Masako Mori, kendisine bağlı olan başsavcının söz konusu eyleminin sorumluluğunu üstlenerek istifa etmiş olmasına rağmen başbakan istifa etmeyi kabul etmemiştir. Tokyo başsavcısının karıştığı bu skandal, Abe'nin başbakanlığının son yıllarında düzenli olarak yaşanan kayırmacılıktan söz etmek için başka bir neden vermiştir. 2018'de Şinzo Abe ve eşi Akie Abe'yle ilişkili olan aşırı milliyetçi bir eğitim şirketine arazi satışında belgeler üzerinde sahtekarlık yapılmış olması skandalı bu kayırmacılığa bir örnek olarak verilebilir. Soruşturmada, Maliye Bakanlığı çalışanlarının davayı araştıran yasama görevlilerine verilmeden önce 14 belgede değişiklik yapıldığı sonucuna ulaşıldı. Bu skandal, Abe'yi istifanın eşine getirmişti. Ancak başbakan, yaptığı savunmada ne kendisinin ne de eşinin söz konusu satış ve belge sahtekarlığına karışmadığı konusunda Parlamento'yu ikna etmişti.

Diğer taraftan, seçmenlerin başbakanın uzun süredir görevde olmasından kaynaklanan bir isteksizliğinden de bahsedilebilir. Şinzo Abe, Japonya'yı 2012'den beri yönetmektedir. Başlangıçta oldukça gayretli olan Abe, Japon ekonomisini geliştirme, sosyal reformları iyileştirme ve Japonya'nın küresel alandaki rolünü artırma gibi hususlarda kararlı bir duruş sergilemiştir. Bu beklentilerin karşılanamaması, Japon toplumunda hayal kırıklığına neden olmuştur. Abe hükümeti, sürdürülebilir ekonomik büyümeyi sağlayamamış, yabancı işçilerin payını artıramamış ve kadınların toplumdaki konumunu değiştirememiştir. Siyasi elit, başbakanı Anayasa'da gerekli değişiklikleri yapması ve Japonya'yı Çin'in büyüyen hırslarından koruyacak adımları atması umuduyla desteklemiştir. Abe başkanlığındaki Liberal Demokrat Parti, parti liderinin iki dönemden fazla görev yapmasının önünü açacak iç düzenlemeleri bile değiştirmiştir. Ancak Abe, bu konularda da önemli bir başarı elde edememiştir. Şinzo Abe'nin korona virüs salgınının ortasında Anayasa'nın gözden geçirilmesine

yönelik çabaları dahi popülaritesini artıramamıştır. Abe, 2012'den bu yana Anayasa'yı gözden geçirmek için en iyi seçeneği aramaktadır. Sonuç olarak Abe, 9. maddenin mevcut iki paragrafını değiştirmeden sadece Japonya'ya savunma kuvvetlerine sahip olma yetkisi verecek yeni bir paragraf ekleyeceğine söz vermiştir. Yani, söz konusu bu değişiklikten sonra bile, Japonya'nın dış politikasında askeri güç kullanımına ilişkin anayasal yasak devam edecektir. Ancak bu yaklaşım, mevcut durumun meşrulaştırılmasına izin verecektir. Şu anda, Japonya'nın savunma kuvvetleri olarak adlandırılan kara, deniz ve hava birimleri bulunmaktadır. Ayrıca, ülke, askeri harcamalarda dünyada dokuzuncu sırada yer almaktadır. Ancak, Japon Anayasası'nda değişiklik yapılması oldukça zor bir sürecin sonunda gerçekleşebilecektir.

Mevcut düzenlemeye göre değişiklik önerilerinin, Diet'in her iki meclisinin üçte ikisi tarafından desteklenmesi ve ulusal referandumda halk tarafından onaylanması gerekmektedir.

Genel olarak, hükümetin parlamentoda desteğe sahip olmasına rağmen, referandum sonuçlarını tahmin etmek oldukça güç görünmektedir. Konuyla ilgili görüşler ve anketler arasında bir tutarlılık mevcut değildir. Asahi Shimbun tarafından yapılan kamuoyu araştırma anketi sonucu, toplumun %65'inin 9. maddenin değiştirilmesine karşı çıktığını göstermektedir. Kyodo'nun araştırma sonucuna göre ise toplumun %51'i değişikliği desteklemektedir. Anayasa'nın kabul edilmesinden bu yana geçen 70 yıl boyunca Japon toplumu, pasifizm kültürüne derinden bağlanmış olup haklı olarak onu ulusal bir değer ve dış politika da bir avantaj olarak görmektedir. Bununla birlikte, Çin'in artan hırsları ve Trump'ın ABD'nin diğer ülkelerin güvenliği için ödeme paymayacağı yönündeki ifadesi, Abe'ye Japon toplumunu güvenliğini kendi başına sağlamayı düşünmeye ikna etmek için güçlü argümanlar sunmaktadır. Ancak, şu ana kadar, Abe'nin Anayasa'nın geleceğini tartışma girişimleri, başbakan imajı üzerinde olumsuz bir etki oluşturmuştur. Sonuç olarak Şinzo Abe, Japonya'nın salgına karşı başarılı mücadelesinden yararlanamamıştır. Bu durum, başbakanın gelecekteki yol haritasını daha karmaşık hale getirmektedir. Olimpiyatların gerçekleştirilmesi, büyük olasılıkla Abe'nin istifa etmesi gerektiği 2021 için planlanmaktadır. Korona virüsün ikinci dalgasının etkilerinin, Anayasa referandumunu etkileyecebileceği düşünülebilir. Abe, savaş sonrası Anayasa'yı değiştiren ilk Japon başbakanı olarak bir miras bırakmak istemektedir, ancak tarihsel görevini gerçekleştirmek için çok az zaman kaldığı söylenebilir.

Politika, Dış İlişkiler ve Güvenlik

- Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, mevkidaşı Rusya Cumhurbaşkanı Vladimir Putin'le bir telefon görüşmesi gerçekleştirdi. İki lider korona virüs salgını ile ilgili gündemdeki konuların yanında ekonomik, kültürel ve insani ilişkilerin kademeli olarak yeniden başlatılmasının önemini vurguladı. Taraflar ayrıca Libya ve Suriye'deki gelişmeleri derinlemesine görüşerek çatışmaların siyasi ve diplomatik yollarla çözümünün hızlandırılmasının gereği üzerinde durdular (Rusya Cumhurbaşkanlığı, 10.06.2020).
- Kazakistan Dışişleri Bakanı Muhtar Tileuberdi, Stockholm Nükleer Silahsızlanma Girişimi'nin bakanlar düzeyindeki video konferansına katıldı. Etkinlikte bir konuşma yapan Tileuberdi, katılımcı tarafları Kazakistan'ın Semye bölgesindeki halkı ve çevreyi rehabilite etme girişimlerine destek vermeye ve Nükleer Silahlardan Arındırılmış Bir Dünya İçin Evrensel Bildirgesi'nin hükümlerini uygulamaya çağırdı (Kazakistan Dışişleri Bakanlığı, 09.06.2020).
- Kazakistan heyeti, Dışişleri Bakanlığı düzeyinde video konferans yoluyla gerçekleştirilen İslam İşbirliği Örgütü'nün (İİÖ) İcra Komitesi'nin açık uçlu olağanüstü toplantısına katıldı. Taraflar, İsrail'in 1967'den beri işgal ettiği Filistin topraklarını ilhak etme planının ilanını görüştüler. Kazakistan anlaşmazlık yaşayan tarafları tek taraflı adım atmak yerine "iki halk için iki devlet" ilkesi çerçevesinde müzakere sürecine devam etmeye çağırdı (Kazakistan Dışişleri Bakanlığı, 09.06.2020).
- Orta Asya ülkelerinin milletvekilleri, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT) Parlamenterler Meclisi (PA) Başkanı George Tsereteli ve Genel Sekreter Roberto Montella ile çevrimiçi bir toplantı gerçekleştirdi. Bölgesel yasama görevlileri, yetkililerin COVID-19'la sağlık ve ekonomi alanlarında verdiği mücadeleler de dahil olmak üzere ülkelerindeki son gelişmeleri anlattılar. PA liderliği, bu dönemde parlamenterler arasında bölgesel iletişim, işbirliği, zamanında bilgi alışverişi ve diyalogun önemini altını çizdi (AGİT 10.06.2020).
- Birleşmiş Milletler Orta Asya Bölgesel Önleyici Diplomasi Merkezi, Orta Asya devletleri ile Afganistan Dışişleri Bakanlıkları Bakan Yardımcıları çevrimiçi bir toplantı düzenledi. Taraflar COVID-19 kapsamında bölgesel zorluklar hakkındaki görüşlerini ve bunları ele alma yollarını paylaştılar. Katılımcılar, salgın sırasında bölgede artan işbirliği ve güvenin altını çizerken, mevcut kriz müdahale mekanizmalarının geliştirilmesi gereği üzerinde durdu (UNRCCA, 11.06.2020).
- Beş Orta Asya devletinin Dışişleri Bakanları ve Avrupa Birliği (AB) Dışişleri ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi Josep Borrell video konferans düzenledi. Taraflar, AB'nin Orta Asya Stratejisi'nin uygulanmasının da dahil olduğu bölgesel ve uluslararası konularda görüş alışverişinde bulundu. Konferansta ayrıca, korona virüs salgınının etkileri ile Afganistan'ın da dahil edildiği Orta Asya'da bölgesel işbirliği konuları ele alındı (AB Dış İşlem Servisi, 12.06.2020).

Ekonomi, Finans ve Enerji

- Kazakistan'ın Kostanay şehrinde bir otomobil fabrikası olan SyryarkaAvtoProm, Özbekistan ile yakın zaman içerisinde kurulan bir ortaklık çerçevesinde seri otomobil üretimine başladı. Fabrika ilk Chevrolet modeli otomobillerini Kazakistan'daki otomobil bayilerine tedarik etti, Cobalt ve Nexia model otomobilleri ise Rusya'ya ihraç etti. Salgının neden olduğu krize rağmen araçlar, uygun fiyatları ve pratiklikleri nedeniyle talep görmekte. Fabrika 2020 yılı sonuna kadar 26.000 araç üretmeyi ve bunların yarısını ihraç etmeyi planlamaktadır (The Astana Times, 12.06.2020).
- Kazakistan Maliye Bakanlığı 18 aylık bir süre boyunca toplanan verilerle dayanarak, Kırgızistan'ı gümrük rakamlarını düşük tutmakla ve Çin'den büyük ölçekli kaçakçılığın artışı teşvik etmekle suçlayan bir açıklama yaptı. Bakanlığa göre, bu süre zarfında Kırgızistan, Kazakistan'a gönderilen malların gerçek değerinin sadece onda birini resmi olarak beyan etti. İddia, Kırgızistan'ın Çin'den yaptığı ithalat istatistikleri ile Çin kaynaklı malların Rusya ve Kazakistan'a yeniden ihracatı arasındaki farklılıklara dayanmaktadır (Eurasianet, 10.06.2020).
- Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (EİKT), Orta Asya'daki özel sektörün restorasyonunu teşvik etmek için bakanlık düzeyinde çevrimiçi bir oturum düzenledi. EİKT Orta Asya Girişimi'ne katılan yedi ülkenin yetkilileri, özel sektör temsilcileri ve uluslararası uzmanlar, bölgesel hükümetlerin ekonomilerin desteklemek için aldığı kriz karşıtı tedbirleri ve küçük ve orta ölçekli işletmelere yardımcı olacak diğer eylemleri görüştüler (Türkmenistan Dışişleri Bakanlığı 10.06.2020).
- Özbekistan, Türkmenistan sınırındaki Karakalpakistan'ın Kungrad bölgesinde ve Kırgızistan sınırındaki Andijan bölgesinin Hojaabad bölgesinde serbest ticaret bölgeleri kurmayı planlamaktadır. Serbest ticaret bölgelerinin sınır ötesi ticareti kolaylaştırması, modern toptan ve perakende ticaret türlerinin geliştirilmesini desteklemesi ve sınır bölgelerindeki lojistik hizmetleri teşvik etmesi beklenmektedir. Bölgelerdeki işletmeler emlak vergisi, arazi vergisi ve su kullanım vergisinden muaf tutulacaktır (Spot, 12.06.2020).
- Rus hükümeti, tehlikeli hastalıkların teşhisi, önlenmesi ve tedavisi için ekipman da dahil olmak üzere yeni yüksek teknoloji ve rekabetçi ürünlerin üretimini teşvik etmek için Rusya Teknolojik Kalkınma Fonu'na 15 milyar ruble (217 milyon dolar) tahsis edecektir. Ayrıca, korona virüs salgınının etkilenen eğitim, bilim ve tıp kurumlarına ilave 16 milyar ruble (231 milyon dolar) mali yardım sağlanacaktır (TASS, 11.06.2020).
- Beyaz Rusya Ekonomi Bakanı Aleksandr Çerviyakov ve Türkiye Beyaz Rusya Büyükelçisi Mustafa Özcan, hizmet ticareti anlaşmasının müzakere edilmesi koşullarını imzaladı. Gelecekte yapılması beklenen anlaşmanın Beyaz Rusya ihracat hizmetlerinin Türkiye, Orta Doğu ve Kuzey Afrika'ya genişletilmesi için elverişli koşullar yaratması beklenmektedir. Buna ek olarak, Türk iş dünyasının Beyaz Rusya hizmet sektörüne yatırım yapması için ek teşvikler yaratacağıdır (BELTA, 10.06.2020).

Toplum ve Kültür

- Türk Konseyi Sağlık Koordinasyon Komitesi, ilk toplantısını video konferans yoluyla gerçekleştirdi. Taraflar, korona virüs enfeksiyonunun teşhisi, önlenmesi ve epidemiyolojik çalışmalar alanındaki en iyi uygulamalar hakkında bilgi alışverişinde bulunarak tıp uzmanları için çevrimiçi eğitimler ve kapasite geliştirme programları düzenlemeyi kabul etmişlerdir. Ayrıca ortak bir veri tabanı ve epidemiyolojik izleme sistemi oluşturulması ile tıbbi ekipman ve ilaçların ortak üretimi üzerinde çalışmalar yürütülmesi adına Tedarik Zinciri Grubu'nun oluşturulması kabul edildi (Türk Konseyi, 08.06.2020).
- Tacik ve Özbek gazeteciler Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) "Semerkant'tan Detroit'e" adlı bir belgesel filmi çekti. Belgesel, Orta Asya ülkelerinin ABD ve bölgenin kalkınmasına yönelik faaliyetleri olan küresel siyasi ve finansal oyuncularla işbirliğini tasvir ediyor. Belgeselde ayrıca, ortak güvenlik ve çevre sorunlarının çözülmesi ile ticari ve ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi için karşılıklı yarar sağlayan bölgesel ortaklık beklentileri üzerinde durmaktadır (Avesta, 11.06.2020).
- Al-Farabi Kazak Milli Üniversitesi QS üniversite sıralaması listesinde 42 sıra birden yukarı çıkarak 165'inci sırada Kazakistan'dan ilk 200'e giren ilk eğitim kurumu olmuştur. Bu sonuca son yıllarda üniversitede gerçekleştirilen kapsamlı ve kurumsal modernizasyon çalışmaları sayesinde ulaşılmıştır. Sonuç odaklı yönetim sisteminin getirilmesi, üniversitenin eğitim ve bilimsel faaliyetlerinde yeni bir kalite seviyesine geçişini kolaylaştırmıştır (Al-Farabi KazNU, 10.06.2020).
- Moğolistan Ulusal Müzesi ve Uluslararası Türk Akademisi'nin Kerulen ortak projesi altında düzenlenen Gobi çölüne yönelik bir araştırma seferinde Moğolistan'ın Dundgovi eyaletinde Nogoontal adı verilen daha önce bilinmeyen bir Türk ritüel kompleksi keşfedildi. 2.5 x 2.5 metre büyüklüğündeki kare şekilli kompleks, boy-nuz ve çiçeklerle süslenmiş düz bir kayaya ve 2 metreden daha yüksek bir yüksekliğe sahip dört dikey taşa sahiptir (TWESCO, 08.06.2020).
- Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Mansur Yavaş, twitter hesabından "Türk kültürünün zenginliğini dünyaya paylaşan" ünlü Kırgız yazar Cengiz Aytmatov'u rahmetle andığını yazdı. Aytmatov, eserlerinin tercümesi açısından dünyada Şekspir ve Tolstoy'dan sonra üçüncü sırada yer almaktadır. Aytmatov'un eserleri 176 dile çevrilerek, 128 ülkede 100 milyondan fazla tirajla yayımlanmıştır (Kabar, 10.06.2020).
- Tacikistan'ın Almanya Büyükelçisi Sohibnazar Gairatsho, Potsdam İklim Etki Araştırmaları Enstitüsü temsilcileri ile Berlin'de bir araya geldi. Taraflar, Yeşil Orta Asya girişiminin uygulanması ve korona virüs sonrası dönemde beklentiler hakkında fikir alışverişinde bulundular. Alman uzmanlar, buzulların erimesi de dahil olmak üzere Orta Asya'da küresel ısınmanın sonuçlarının azaltılmasına ilişkin konuları incelemek için Tacik meslektaşlarıyla yakın işbirliği içinde çalışıyorlar (Khovar, 13.06.2020).